

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

TIDEVARVET

Nr 4. 24 januari.

Nr 4. 3 årg. 1925

Tidevarvet Nr 4

Idrotten på hedersplats av dr *Andrea Andreen-Svedberg* innebär på en gång en anklagelse riktad mot dem som här i landet arbeta för kvinnornas fysiska fostran och ett program för kvinnornas inmarsch i idrottens värld. Vi anta att artikeln skall läsas med uppmärksamhet både av dem, som gilla och ta avstånd från dess synpunkter.

Det nya målsmanskapet är en gensaga med de särskilda bestämmelserna rörande kvinna i statstjänst med barn under sin vårdnad.

Logisk och realistisk anser sig *Dagens Nyheter* vara när tidningen uppträder mot principen lika lön för lika tjänsteställning. Vi granska i veckans ledare tidningens argument.

Förpostfäktning ger några glimtar från årets remissdebatt.

I *Eileen Powers Medieval people* har *Eth K.* funnit uppslaget till bilden av *En liten borgarfru i 1300-talets Paris.*

Ett nytt inlägg i diskussionen över frågan: *Är livet mitt?* ser problemet från ännu en hittills icke berörd synpunkt.

Vi ha också ett annat inlägg från läsekretsen i detta nummer. Artikeln ger uttryck för ett omdöme om kvinnornas inplacering i den manliga löneskalen, som är mycket vanlig bland dem som verkligen få prova var skon klämmer.

Andra delen av dr *Emy Eks* karaktäristik av den norske folklivsskildraren *Olav Duun.*

En konstnär ger en bild av den kungasons verk, vilken med skäl kan kallas arvfurste i kärlek till Sveriges natur.

Emilia Fogelklou vid kvinnornas idrottsriksdag ett uppmärksammat föredrag, *Andens resning.* *Dagens* nummer innehåller första delen, den andra inflyter i kommande nummer.

Med glädje ha vi sett våra prenumeranter från i fjol återvända till oss under det nya året. Vi rikta till dem ännu en inträngande uppmaning att hjälpa oss i vårt arbete för att vidga tidningens läsekrets. Det är säkert en lätt sak att intressera någon eller några vänner för att prenumerera. Vi äro också tacksamma för listor på personer till vilka vi kunna skicka provnummer.

IDROTTEN PÅ HEDERSPLATS EN KRITIK OCH ETT PROGRAM

Av ANDREA ANDREEN-SVEDBERG

Alla auktoriteter erkänna numera, att en rationell kroppskultur icke minst för kvinnornas räkning är av stor individuell och samhällelig betydelse. Men man kan visst inte säga, att kvinnorna själva i stort sett fått blick för detta faktum och handla därefter. På detta område är mycket ogjort. Det gäller här som annars att vinna de unga och hos dem skapa behov av och smak för kroppskultur m. a. o. det gäller att arbeta på den kvinnliga ungdomens fysiska fostran.

Två viktiga hjälpmedel för att ernå detta mål äro gymnastik i olika former och system samt idrott. Gymnastiken kommer alltid att inta en rangplats bland kroppsovningsarna, redan därför att dess ändamål är själva denna kroppsovning — rörelserna ha sammanställts systematiskt med avsikt att uppnå en allsidig och likformig muskelanvändning och viljeövning. Men häri ligger också gymnastikens begränsning. Gymnastiken är bara *medel* och måste därför, även när den är som bäst i längden bli tråkig för många — kanske för de flesta.

Annat är det med idrotten, den har alltid ett eget yttre mål, som man strävar mot — kroppsovningen får man under tiden omärkligt till skänks. Det är lättare att få och bevara intresse för idrott än för gymnastik, därför kunna vi ej undvara idrotten, om vi ska komma någon vart i fråga om kvinnlig kroppskultur. Det är en känd sak, att vårt land i fråga om kvinnlig idrott är ganska efterblivet jämfört med andra europeiska kulturländer. Vi som

känt detta som en brist hälsade med glädje bildandet — förra året — av *Svenska Kvinnors Centralförbund för Fysisk Kultur.* Här skulle man väl få en organisation, som tog saken om hand, som kunde väntas ha idéer och uppslag till främjande av kvinnlig idrott. Dessa förhoppningar ha emellertid tyvärr hittills ej infriats. Förbundet har nu haft två årsmöten och på dem båda lämnat idrotten så gott som helt åsido.

Skulle det tilläventyrs vara sant, det som ibland sägs, att de representativa kvinnliga gymnasterna i vårt land ej ha sinne för idrott? Man har — fränsett den tomma platsen på mötesprogrammen — med beklämning iakttagit vissa oroväckande symptom. Så synas gymnasterna ta alltför formellt på idrotten. I fråga om höjdhopp t. ex. fäster man stor vikt vid hållningen under hoppet och vid nedslaget, ej medgivande idrottens rätt till en egen form och stil med ändamål: högsta möjliga prestation. En betygsättning av idrottsprestationers formella utförande måste verka förkvävande och förryckande. Ett annat exempel på den bristande förståelsen för idrott på sagda håll är räds-lan för tävlingar. Det är just bl. a. tävlingarna, som gör idrotten rolig, de måste finnas. Klokt ledda och förnuftigt begränsade naturligtvis. Oroande och oförklarligt är även det ringa intresset för idrottsmärket. Vi behöva ett kvinnligt idrottsmärke. Och ett *verkligt* sådant, ett som kan bäras med någon heder. Det nuvarande är alltför lättvunnet, man lär knappt kunna undgå att ta det om

man är under 40 år och fysiskt normal.

Nog finns det fullt av arbete för dem som vilja göra något för den kvinnliga idrotten. Här i Stockholm t. ex. är en kvinnlig idrottsplats ett trängande önskemål. De nuvarande idrottsplatserna äro upptagna för manlig idrott och flickorna riskera förresten att bli utskräddade där, vilket avskräcker många! Tänk om staden ville skänka mark till en kvinnlig idrottsplats! Där skulle det finnas skridsko- och bandybana om vintern, planer för bollspel (handboll, landhockey m. m.) om sommaren, bana för kortdistanslöpning och möjlighet till höjd- och längdhopp. Den organisation som styr om så att vi få denna synnerligen behövliga idrottsplats skulle sedan ordna regelbundna tävlingar i kvinnlig idrott. De skulle ha handbollsserietävlingar, tävlingar i simning, skidloppning, orienterings- och terrängloppning o. s. v. Och man borde samarbeta med de manliga idrottsledarna, som sitta inne med värdefull erfarenhet. Det skulle säkert gå att intressera flickor i gymnastikklubbar, i verk och fabriker mera allmänt för idrott. Och så måste redan skolflickorna vara med. En halv skoldag i veckan fri till idrott det vore en god sak för både flickor och gossar för övrigt.

Men vem ska göra det goda verket? Vi ha ju en stor kvinnlig idrottsförening i Stockholm — Kamraterna — med 350 medlemmar. Kanske den vill ta initiativet? Alla vi som intressera oss för kvinnlig fysisk kultur och alltså för kvinnlig idrott vänta med spänning att något skall ske.

DET NYA MÅLSMANSKAPET

De bestämmelser och inskränkningar rörande gift kvinnas anställning i statstjänst, som hittills varit gällande, återfinnas i 1925 års statsverksproposition under avdelningen: ordnandet av kvinnliga befattningshavares avlönings- och pensionsförhållanden. Men de ha lagts på annan grund. Det är icke längre äkten-skapet i och för sig, som ger anledning till de särskilda bestämmelserna utan det faktum, att den kvinnliga statstjänaren har barn under 15 år i sin vårdnad.

Det är icke längre mannen utan barnen, som anses ge kvinnan så mycken extra omsorg, att hennes arbetsprestation kan befaras lida därav.

De allmänna bestämmelser beträffande de vid ämbetsverken anställda gifta kvinnliga befattningshavarna, som blevo antagna år 1912, voro redan mindre drakoniska än de förut gällande, som i allmänhet stadgade,

att kvinnlig befattningsinnehavare som ingick äktenskap, därmed ansågs hava frånträtt sin befattning.

Fr. o. m. år 1912 hette det, att hon måste avgå, "endast om vederbörande överordnade myndighet med hänsyn till tjänstens behöriga upprätthållande funne det nödigt". Samma bestämmelser gälla för lärare vid allmänna läroverken, högre lärarinneseminarier och statens folkskoleseminarier, däremot icke för gifta kvinnliga lärare vid folkskolor. Nu föreslås alltså en ny bestämmelse, som går ut på en kvinnlig befattningsinnehavare, som i sin vårdnad har barn under 15 år, skall förklarad skyldig att ställa sig till efterrättelse de föreskrifter i fråga om *fullständig* eller *partiell tjänstledighet*, som vederbörande myndighet med hänsyn till befattningens behöriga upprätthållande finner nödigt meddela. När vederbörande verk saknar behörighet att

meddela tjänstledigheten skall k. m. t. göra det själv.

Man kunde först i fråga om ombyte av utgångspunkt för bestämmelserna vilja ta upp advokaten *Andens* synpunkt, framlagd i *Svenska Dagbladet*: är det verkligen säkert, att det är barnen och inte mannen som tar kvinnans tid och tankar så mycket i anspråk, att förvärsarbetet kan tänkas lida därav? Advokaten *Andén* anser, att en ensam kvinna, som har barn att försörja, har större frihet att organisera sin tillvaro efter arbetets krav än den gifta kvinnan.

Bakom detta tyckes ligga uppfattningen, att det är slitsammare att ha en man under sin vårdnad än barn.

Vidare träffar den nya bestämmelsen en rad nya kategorier av kvinnor: adoptivmoder, ogift moder, änka, fränskild kvinna, med andra ord just sådana, som ha försörjningsplikt

Forts. å sid. 6.

De ville det

För att vila mig litet från kvinnornas lönefråga och de särskilda bestämmelserna för kvinnlig statstjänare med barn under 15 år i sin vårdnad, tog jag en afton fram en reseskildring från tropikerna, där inga statsverkspropositioner störande ingripa i tillvaron, där väl frågor finnas, men inga som måste lösas genast under innevarande riksdag. Det var *Sigfrid Siwertz Lata latituder.*

Men man kommer icke så lätt från denna tillvarons omsorg, och den inställning dagen haft, tas i arv av aftonen.

Så kan det inte hjälpas att jag, när jag läser om Sumatras folk och den stam bland dem, där ett slags matriarkat härskar, måste göra vissa jämförelser.

I Menangkakau arbeta männen mycket litet. Inte bara därför att de bo på lata latituder utan därför att deras naturliga arbetsområden: kriget till stammens skydd och uppehälle icke länge förekommer under välordnad holländsk överhöghet. Dessa män ha alltså rönt samma hårda öde som de västerländska kvinnorna vid industrialismens segertåg — de ha blivit berövade livets salt och heder, arbetet.

"Matriarkatet medför att män och kvinnor leva mycket litet tillsammans, skriver författaren. Deras arbete är även ytterst noga särskilt och männen ha naturligtvis en gång för alla valt allt sådant, som är lätt, intressant och icke för ofta påkommande."

Dessa män tränga sig minsann icke in på kvinnornas område. Det hårda ihållande segslitna arbetet envisas de icke alls att ta från kvinnorna. De fylla ut sin lediga tid med att leka. De ha sina stridstappar, favoritduvor och drakar.

Jag minns väl, skriver författaren, hur flat jag blev, när jag första gången såg en stor elegant, röd drake segla över en pisanglund högt uppe i bergen.

Titta där är barn, som leker med en drake! Men när vi kommo fram, så var det en karl med skäggvårter och grått hår vid tinningarna, som stod där ensam och begrundande och höll i tåten...

Han berättar vidare hur han i Menangkaban upphörligt såg stora, starka karlar vandra längs vägarna med en fågelbur i handen, täckt av en fin duk med silversnibbar. På regelbundna tider har man sammankomster, då allvarliga män sitta i en ring med sina burar, väntande på vem som skall bli den lycklige, vars duva först höjer sin ljuva röst.

"Om man troget värdar sin duva i hundra år, då skall hon värpa guldägg" heter ett ordspråk, säger författaren, medan männen drömma om dessa ytterst osäkra guldägg, är det de små tappra, härdiga kvinnorna, som hålla fattigdomen borta.

Om de västerländska kvinnorna inte hade haft mer låga i sig kunde de ha förfallit till att leka med dockor och knåhundar, när arbetet att stöpa ljus, sjuda tvål, bryta och spinna lin, karda ull, väva och sy kläder togs från dem av fabrikerne. Men de valde heller att erövra ett nytt arbete. Om de inte gjort det hade inte så många kommittéer behövt byta sina huvuden och inte heller några statsmän skriva propositioner över löneskalor. Men hade det blivit bättre för det?

Jag vet inte, lika litet som jag vet vad det var som drev oss att vandra ut som emigranter ur hemmets värld, delande emigranternas vanliga öde. Så förfärligt roligt ha vi just inte i kommunikationsverken eller andra verk. Där finns ingenting av det som för oss ger privatlivet dess spänning: detta att bli måttlöst över-skattade eller lika måttlöst underskattade, att driva igenom våra absurdaste viljor, att få lov att lyda in till döden. Här äro bara arbete, enformighet, hövlig ringaktning och sneda blickar från konkurrenterna.

Likväl vilja vi hellre arbeta än åldras i sysslöshet och sitta på dikeskanten med våra dockor i knäet —

Devites.

Husmoderns arbete

består till icke ringa del i utväljandet av de bästa inköpskällorna. För livsmedel är valet lätt. I våra 95 butiker gäller principen: högsta kvalitet till lägsta pris.

Konsumtionsföreningen Stockholm m. O.

TIDEVARVET

Utkommer varje helgfri lördag.
Slussplan 9, 3 tr., Stockholm.

REDAKTION:

Elin Wägner.
Mottagningstid kl. 11—12.
Telefon Norr 48 42.
Ellen Hagen.
Telefon Norr 282 42.

EXPEDITION:

Telefon Norr 282 43.
Kontorstid kl. 10—12 f. m., 1—4 e. m.

PRENUMERATIONSPRIS:

För helår kr. 5:50, halvår kr. 3:—,
kvartal kr. 1:50, månad kr. 0:50.
Lösnummer 15 öre.

ANNONSPRIS:

per millimeter
Textsida eller särskilt be-
gård plats 22 öre
Efter text 20 "

Rylander & Olssons Boktryckeri
STOCKHOLM 1925.

Mathilda Staël von Holstein

Ledamot av Sveriges Advokatsamfund.
Malmorgsgatan 3, Stockholm.
Telefon 244 88, Norr 244 19.
Familjerätt. Hyresärenden. Testamenten.
Bouppteckningar. Förfrågningar från lands-
orten besvaras omgående.

EVA ANDÉNS Advokatbyrå

Inneh. Eva Andén. Ledamot av Sveriges
Advokatsamfund.
Lilla Vattug. 14. Tel. 75 76, Norr 183 36.
STOCKHOLM.

SPECIALITET: Familje- och arvsaker,
Boutredningar och testamenten, för-
valtningsuppdrag.
Även skriftliga förfrågningar.

D:r A. KARSTEN

Medicinskt Elektricitets-
Ljus- och Röntgeninstitut
Kungsgatan 60 - STOCKHOLM
Behandling av
Reumatiska åkommor.

Syster Annas Sjuk- och Viloheim

Tel. Tyringe 26.
Mottager inackorderingar för längre
och kortare tid för nerv- och lindrigt
sinnessjuka.

Barnm. Alma Axelssons

Förlossningshem, Linnégatan 19, Stock-
holm, mottager inackord. även för längre
tid. Tyst och ogenerat. Värrekommenderat.

Damer,

som önska ogenerat uppehållsort erhålla
omsorgsfull vård och god inackordering
hos barnmorskan fru Ida Jönsson, Häl-
singborgsgatan 6. Tel. Malmö 87 21.

Stomin
Pris: 25.
Magmedel, kraftigt magstärkande,
snabbt aptitgivande och naturligt väl-
görande. Beprövat sedan 20 år.
Originalförpackningar å apotek,
drogaffärer eller direkt.
Broschyren
om Stomin, 95 öre i senadot,
= skickas gratis.
Fru HEDVIG LINDHOLM
Upplandsg. 68—151, Stockholm.

Vid annonsering anlita

Gefle Posten

DAGLIG MORGONTIDNING

Tel. 29 27
Wasag. 8
Stockholm

Billiga Bud

Rylander & Olsson

Bok-, Tidnings- & Accidenstryckeri

Levererar förstklassiga arbeten
såsom böcker, tidningar o.
affärstryck till billi-
gaste pris och
på kor-
taste
tid

STOCKHOLM
Lilla Vattugatan 25 - Norr 7606

Logisk och realistisk

Tidevarvet fick ögonblickligen ett
belägg för sin i föregående nummer
uttalade förmodan att en opposition
höll på att organiseras mot regerings-
propositionen i kvinnliga statstjänar-
nas lönefråga. Att denna opposition
började i Dagens Nyheter har väckt
en viss sensation och stor bitterhet
bland de ledande inom de kvinnliga
kårsammanslutningarna som bland de
djupa leden därinom.

Att högern efter detta fattar nytt
mod, mena de i förslaget realiseran-
de intresserade kvinnorna, kan man
se av reflexerna i dess press. Möj-
ligheterna ökas att förslaget kan
komma att falla eller försämrans i
stället för att förbättras.

Sveriges liberala parti har lika lö-
neprincipen på sitt program. Är det
därför som Dagens Nyheter vill be-
visa, att när man och kvinna i sam-
ma tjänsteställning ha lika lön, så
har kvinnan i realiteten mera betalt,
emedan hennes arbetsprestation är
mindre?

De två kvinnliga medlemmarna i
Lönekommittén av 1921, Fru Emilia
Broomé och advokaten Mathilda
Staël von Holstein ha bemött tidningens
argument

De ha föredragit att anta att Dagens
Nyheters åsikt berodde på en
missuppfattning, ursäktlig i anseende
till frågans invecklade natur. Tid-
ningen har naturligtvis vägrat att
godta denna förmildrande omständig-
het som förklaring för sitt uppförande
och framhårdat.

Naturligtvis — därför att dess
åsiikt i denna detalj av frågan rörande
kvinnans ställning i samhället tyd-
ligen vilar på en åskådning, som är
väsensskild från den, vilken de två
ovannämnda kvinnliga kommitterade
företrädare. Väsensskild också från
den liberala uppfattning, som gjorde
att liberalismen en gång tog ledningen
i arbetet på att inom alla områden
göra kvinnorna till fullmyndiga och
likaberättigade medborgare. Detta ar-
bete byggde naturligtvis på den upp-
fattningen att ett likvärde fanns, som
borde erkännas av lagen. Dagens Ny-
heter underkänner detta vad gäller
prestationsförmågan inom arbetslivet.
Tidningen vill också skilja av kvin-
norna till en särskild grupp, som in-
bördes skall bära tungan av sin större
medellivslängd.

Ställningen till dessa kardinal-
punkter är avgörande. Kvinnorna,
som arbeta på att orientera sig i det
nya samhället, att där få arbete och
inflytande, veta alltså efter detta, att
de icke i denna strävan på sin sida ha
Dagens Nyheter. En tidning får tycka
vad den vill och blir självfallet
med åren språkrör för nya åsikter
och människor. Det är bara det, att
förr kunde kvinnorna självfallet söka
sig till Dagens Nyheter som ett for-
um för sina synpunkter. På den tid,
då likställighetskravet rörde sig om
rösträtt och valbarhet kunde vi alltid
säga, att den var vår vän. Nu står
den i oppositionen jämsides med Nya
Dagligt Allehanda. Det är allt.

Svenska Morgonbladet har i denna
fråga uttalat sig för finansministerns
förslag, ett faktum, som kan vara
värt att anteckna i detta samman-
hang.

Likaledes har Social Demokraten
visat ohållbarheten i Dagens Nyheter
argumentering.

I sin omtalade ledare ger Dagens
Nyheter sig själv ett högt betyg och
kvinnorna ett mycket dåligt. Ödet att
bli underkänd delas av herr Thors-
son och av de chefer inom statens
verk, som ha att sköta om beförd-
ringarna. Dagens Nyheter egen tan-
kegång är "logisk och realistisk" och
rekommenderas riksdagen. Herr

Thorssons ståndpunkt: lika lön vid
lika tjänsteställning, kallas schablon-
mässig. Det vi kalla rättvisa, kallar
Dagens Nyheter schablon.

Tidningens tankegång är så vitt vi
med ärligt bemödande kunnat fatta,
sammansatt av följande länkar.

1) Lönefrågans reella innebörd är
denna: det gäller att finna "en lös-
ning, som proportionellt avväger er-
sättningen till prestationen, så att
kvinnans arbetskraft icke ställer sig
dyrare än mannens."

Thorsson har icke funnit denna.
2) Kvinnans arbete blir vid lika
lön dyrare på grund av större sjuk-
lighet och livslängd.

På denna punkt är försvaret för-
träffligt turnerat av dr Svedberg i
det anförande hon höll på opinions-
mötet i slutet av december 1923, då
lönekommittén kommit med det be-
tänkande, ur vilket Dagens Nyheter
hämta en del av sina argument:

Hon säger:
— — — — Vill man för löneskill-
nad anför ett sådant argumentum
ad hominem som prestationsförmå-
gan, måste man åtminstone lämna
bindande bevis. Att i lag fastslå att
en grupp av statstjänare är mindre
värda för staten, när man faktiskt
blott har en viss allmän känsla av, en
misstanke, att så är förhållande, det
är ett slag i ansiktet på dessa stats-
tjänare och måste skada staten.

— — — — Vissa siffror i kom-
mitténs sjukstatistik äro av större in-
tresse. Om vi ta i medeltal 20,1
sjukdagar per man och år och 24,4
per kvinna och år, så ha vi å andra
sidan i medeltal 8,6 dagar för icke or-
dinarie män och 22,2 dagar för ordi-
narie. Motsvarande siffror för kvin-
nor äro 13,3 och 29,4. Och denna
stora skillnad mellan ordinarie och
icke ordinarie tjänstemän är genom-
gående i alla åldersgrupper. En lik-
nande stor skillnad förefinnes mellan
befattningshavare i kommunikations-
verken å ena sidan och i centrala verk
å den andra. För män äro siffrorna
här 21,8 resp. 12,8, för kvinnor 26,8
resp. 16,5. Det skulle således vara
mycket mer lönande för staten att
införa en på sjukligheten grundad
löneminskning för ordinarie befatt-
ningshavare i allmänhet och för tjän-
stemän i kommunikationsverken än
att genomföra en sådan löneminsk-
ning för gruppen kvinnor endast. Nå-
got sådant har dock icke av kommit-
tén föreslagits. Trots de statsfinan-
siella svårigheterna.

Efter att ha betecknat som betän-
kandets svaghet att det godtagit pro-
blemställningen manlig löntagare —
kvinnlig löntagare, fortsätter doktor
Svedberg:

— — — — Historiskt sett är sär-
skiljandet förklarligt. Förr voro ju
blott männen direkta statstjänare.
När småningom förhållandena i sam-
hället ändrades, så att kvinnorna må-
ste stiga ut ur hemmens ram, fingo
de kämpa sig fram bit för bit och an-
sågos alltid såsom utsocknes i staten.
Nu är det icke mera så. I dag stå vi
kvinnor såsom statligt likaberättigade
medborgare. Men människorna an-
passa sig långsamt, konsekvens var
aldrig deras starka sida. Fortfarande
har man stor benägenhet att dela
medborgarna i kvinnor och män. Det
är inte många år sedan lagstiftarna i
vårt land togo det absurda steget att
låta kvinnorna betala för kvinnornas
längre medellivslängd med en lägre
folkpension. Och nu söker man kon-
statera, att kvinnorna ej ha fullt sam-
ma värde som männen såsom stats-
tjänare i avsikt att sedan låta kvin-
norna betala sin mindervärdighet med
lägre lön!

En smula eftertanke borde dock
klargöra, att man här är inne på en
farlig strät. Samhället är byggt på
solidaritet. Rubbar man på detta fak-
tum, så blir all mark osäker. Eller
vad vill man göra den dag, då kvin-
norna begära att genom lägre skatter
få inhösta fördelarna av sina speciella
förtjänster, t. ex. sin mindre
brottslighet!

3) Det finns ännu djupare orsaker
till att kvinnorna böra betalas sämre.

Förpostfäktning

Årets remissdebatt hade samlat
fulltaliga åhörarskaror på läktarna,
men intresset torde endast vid en-
staka moment drivas upp till
högspänn. Det hela försiggick gan-
ska stillsamt och dock raskt, första
kammaren var färdig redan kl. 3 på
middagen, men andra kammaren som
är talrikare och nyvald höll ut att tala
till efter midnatt.

Finansministern representerade re-
geringen i ovanligt hög grad. Såsom
ansvarig för budgeten var hans roll
ju given. Därtill kom att han under
statsministerns sjukdom — herr
Brantings frånvaro beklagades all-
mänt och uppriktigt — möjligen kom-
mer att övertaga ledningen av rege-
ringen.

D. N. antyder nämligen, att kvinnor-
nas lägre löner inom de enskilda före-
tagen (där medellivslängd och frukt-
tan för att behöva underhålla en in-
valid befattningsinnehavare icke kun-
na spela in) bero på "djupare orsaker
än godtycke och förlegad tradition".
Vilka äro dessa djupare orsaker?
På denna viktiga punkt råder oklar-
het.

4) Kvinnorna själva komma att bli
handikapade i konkurrensen om stats-
tjänsterna, ifall de vid tävlan om en
plats icke längre ha meriten att vara
billigare.

Emedan kvinnan, sedd som en sif-
fra ur statistiken, i och för sig kvin-
nan representerar en mindre presta-
tionsenhet, borde hon vara överläg-
sen sin manliga medsökande för att
få platsen. Men om den fordran
ställdes upp, skulle det betyda att hon
"i flertalet fall bleve utesluten från
en hel del områden, som eljes kunde
stå öppna."

Här framkommer en mänhet om
kvinnorna, som kan genom ett otal av
betänkanden leda sina anor ända till-
baka till diskussionen om kvinnans
myndigförklarande och arvsrätt. Om
inte kvinnorna undanbett sig den i al-
la tider, skulle vi lyda under år 1825
års lagstiftning.

Emellertid misstänker tidningen
att beförordningssystemet icke kommer
att fungera så rättvist att det blir
ödesdigert för kvinnorna. Rekryte-
ringen är slentrianmässig, och verks-
cheferna skulle frestas att i valet
mellan en man med personlig skick-
lighet och en kvinna, som stod i tur
och hade studiemeriter, välja den se-
nare, emedan det vore lättaste sättet
att komma från saken. Kvinnoorga-
nisationernas terror skulle bidra till
denna bedrövliga utgång. Att en
kvinna kan fänkas i ett enstaka fall
ha andra meriter till en plats än papp-
ers- eller åldersmeriter förutsattes
icke.

Men vad är det för underlig upp-
fattning att kvinnoorganisationerna
skulle "hålla sina kandidater om ryg-
gen"? Hur skulle kvinnoorganisatio-
nerna kunna kåra kandidater och hå-
la dem om ryggen? Och varför skul-
le det förutsättas, att kvinnorna skul-
le tycka, att en kvinna alltid vore den
lämpligaste bara för det? Vi vilja ju
driva det därhän, att det blir precis
tvärtom, så att i arbetslivet det icke
tas hänsyn till kön utan till person
och var och en provas i hänseende till
sina mänskliga kvalifikationer. Om
kvinnoorganisationerna vore så en-
sidiga skulle deras inblandning, ja de-
ras tillvaro vara av ondo.

Hela kvinnornas strävan, så vitt
den är artikulerad och medveten går
ut på att få in en helhetssyn, en
mänsklighetssyn på samhällets ar-
bete. Men det är denna syn som Da-
gens Nyheter med sitt skarpa avskil-
jande av kvinnor och män i två grup-
per, som endast inbördes ha plikt till
solidaritet, fullständigt saknar.

Herr Tryggers anförande, som in-
ledde debatten i första kammaren,
rörde vid önskemålen om skattelind-
ring, dock under förutsättning att mi-
litärväsendet under alla omständig-
heter skulle ha sitt. Genèveprotokol-
let kritiserades, men var enligt tala-
rens mening, ett av de mest vitala
överläggningsämnen, som kunde fö-
reläggas den svenska riksdagen till
avgörande. I andra kammaren uppe-
höll sig herr Lindman vid samma äm-
nen och samma synpunkter, dock
med den skillnaden, som betingas av
att herr Trygger — såsom någon tid-
ning uttryckt det — lider av en något
besvärande intelligens.

Utrikespolitiskt sett var det enda
intressanta utrikesministerns förkla-
ring om Genèveprotokollet, framkal-
lad av hr Tryggers karaktäristik av
dess idéer såsom "i hög grad främ-
mande för ett folk, vilket, som det
svenska levat under en mer än hundra-
årig fred." Utrikesministern med-
delade, att England troligen kommer
att lägga fram sin ståndpunkt vid
rådsammanträdet i mars. Han höll
för troligt, att England skulle kom-
ma med ett eget förslag, som i vissa
punkter ansluter sig till, i andra skil-
jer sig från det ursprungliga proto-
kollet. Detta skulle betyda, att en
kommission på nytt finge saken om
hand för att utarbeta ett nytt förslag
med utsikter att kunna bli ratificerat.
Ett reviderat Genèveprotokoll skulle
sedan framläggas för Nationernas
förbunds råd i september.

Den tidsfrist, som utsattes vid fö-
rra höstens generalförsamling av Na-
tionernas förbund, är alltså redan
övergivnen såsom för kort och med
den tanken på att avrustningskonfe-
rensens skall kunna hållas i sommar.
Men om också arbetet på att komma
fram till en obligatorisk skiljedom
och solidariskt förfarande mot stö-
rare av freden går långsammare än
vad det troddes under de oförglömliga
septemberdagarna i Genève 1924,
så var dock utrikesministern av den
uppfattningen att tanken skall leva
och steg för steg förverkligas.

Genom att sammanställa de utta-
landen, som gjordes av partiernas re-
presentativa talare i försvarsfrågan,
kom åhöraren till den uppfattningen
att frågan kommer att lösas genom en
samverkan av de tre vänsterpartier-
na. Högern skulle hälst se ett upp-
skov under hänvisning till att Sveriges
hållning till Genèveprotokollet
borde vara klar, innan man ginge till
en försvarsrevision.

Den lösning herr C. G. Ekman, de
folkfrisinnares ledare, ansåg som den
ideala vore den, att Sverige med sitt
beslut skulle på en gång poängtera
sin vilja till oberoende (rusta), dels
klargöra sin önskan att bidra till
fredens bevarande (rusta måttligt).
Hur dessa två synpunkter skola kun-
na förenas ha vi för vår del svårt att
fatta.

Herr Eliel Lövgren, började med
ett beklagande av statsministerns
frånvaro, särskilt då dennes namn
är en symbol för mycket av det bästa
i svensk och europeisk politik. Han
hoppades att försvarsfrågan skulle
lösas nu, liksom ock att inte högern,
liksom kommunisterna skulle sabote-
ra Genèveprotokollet.

För dem som intressera sig för att
kvinnornas lönefråga lösas i huvud-
sak efter finansministerns linjer in-
Forts. å sid. 6.

En liten borgarfru

i 1300-talets Paris

Marie-Barbe, mästare Jacques unga hustru, skyndade gatan fram med Dame Agnes i hämlarna. Hon hade hört mässan i Notre Dame, men greps nu nästan av ångest vid tanke på att hennes man och husbonde kanske under hennes bortovaro kommit hem från sin affärsresa utan att finna henne där, redo att taga emot honom. Ingen av tjänarna skulle han gilla, det måste vara Marie-Barbe själv som hämtade varmt vatten och tvättade hans fötter framför brasan, där också rena strumpor och bekväma skor voro utlagda. Det var hon, som skulle sörja för ombyte av underkläder och laga så, att till middagen serverades karp i vin och ål, stekt med rosmarin, viltpastej och blanmanger och mycket annat, som hon hade svårt att hålla fast i sitt femtonåriga huvud. Det visste Mäster Jacques, och därför hade han skrivit ner allt vad hon skulle göra i en bok, så att hon bara behövde slå upp den och läsa. Där stod om allt, som kunde tänkas förekomma i hennes unga liv, även om den man, som enligt vad Mäster Jacques tog för givet, skulle efterträda honom, då han, som fyllt sina 65, en gång lade ihop sina trötta ögon.

Marie-Barbe skyndade på stegen, så att Dame Agnes, 40-årig och korpulent flämtade av ansträngning att följa henne. Men så kom Marie-Barbe ihåg, att hennes värdighet som parisisk borgarfru fordrade, att hon rörde sig långsamt med höguret huvud, sänkta ögonlock och blicken stadigt riktad på en punkt, fyra käpplängder framför. Hon kände på sitt huvuddok, att det satt rätt, och lät handen glida nedåt den vita kragen, att den icke skrynklats utan låg slät och fin, så att Mäster Jacques kunde ha heder av henne, vilket var hans högsta och varmaste önskan liksom även hennes. Hans hustru fick inte flänga i väg efter gatorna som en värvild killing.

Se där kom grannens hustru, Magdeleine, och hon såg ut precis som Mäster Jacques skildrat de slarviga hustrurna, som Marie-Barbe skulle akta sig för att likna. Håret stack fram i en test under huvuddoket, kragen var skrynklig bak och sköt upp ovanför tröjlinningen, och så gick hon med långa steg och tittade sig omkring åt alla håll "med huvudet vilt tillbakakastat som på ett lejon", stod det i Mäster Jacques bok — och så var det.

Utan att stanna, utan så mycket som ett "Gudsfred", slängde hon till Marie-Barbe i förbifarten:

"Din man är inte hemma än från marknaden? Inte min heller, Gud signe honom!"

Marie-Barbe kunde inte svara. Det var det värsta med grannhustrurna, att de alla togo för givet, att hennes gamla man var henne en börda. Om de bara anat, vilket liv Mäster Jacques räddat henne ifrån, då han gifte sig med henne. Om de sett det *château* med halvt instörtat tak, där hon och modern darrande för sina liv tillbragt år av elände, innan fadern druckit ihjäl sig. Om de sett det svarta brödet, som ibland varit deras enda föda. Det var sant, att släktens spruckna vapensköld satt ovanför porten, och att Mäster Jacques bara var borgare. Men hur tacksam var hon inte mot honom, som fört henne in i sin värld, där solen sken och fåglarna sjöngo. Hon hade varit som en liten skrämde siska, tagen ur buren av okänd hand, då hon femtonårig blev Mäster Jacques brud. Hon darrade för att han inte skulle bli nöjd med henne. På bröllopsdagens afton i den

fint redda brudsängen hade hon gråtande bett honom ha överseende med hennes okunnighet och leda henne i allt vad hon nu skulle få att göra. Aldrig hade hon haft hand om tjänare i det utarmade föräldrahemmet, aldrig hade hon styrt och ställt med måltider varken för fest eller vardags, ingenting visste hon om hur de många präktiga dräkterna skulle vårdas, hur de skulle skyddas för mal i sina kistor och efterses både bittida och sent.

Då hade Mäster Jacques lovat henne, som hon bad om, att han aldrig skulle tillrättvisa henne i tjänstefolkets närvaro utan endast i enrum. Han hade bett henne ty sig till Dame Agnes, som var erfaren och visste råd för allt. Till sist, när han legat tyst en lång stund hade han skrattat och sagt, att han skulle skriva en liten bok, där hon fick läsa om allt, som hon behövde veta för sitt hus och för sig själv och för sin äkta man.

"Tre ting driva en man hemifrån, brukade Mäster Jacques säga, "en eldstad, som ryker in, ett otätt tak och en bannande hustru."

Men Marie-Barbe visste bättre än att vara den bannande hustrun. Hon kunde långa stycken utantill ur Mäster Jacques' bok. Där stod på ett ställe:

"Bland husdjuren ser du hur en vinhund eller en gårdvar, eller en knähund alltid håller sig tätt intill den, som han får mat av, antingen det är ute på vägarna, eller vid bordet eller i sängen, men mot alla andra är han fränstötande och håller sig undan eller visar sig arg. Och om hunden är på avstånd har han alltid ögonen på sin husbonde eller hjärtat hos honom. Även om husbonden piskar honom eller kastar sten på honom, följer hunden i alla fall efter, viftar på svansen och kryper inför husbonden, att han må blidka honom; och över skogar och vatten, genom faror och äventyr följer han... På samma sätt men av bättre och starkare skäl böra kvinnor, dem Gud givit förstånd, och som äro förnuftiga varelser, hava en fullkomlig och upphöjd kärlek för sina män, och därför ber jag dig att vara mycket kärleksfull och innerlig mot din tillkommande man. Tålmodigt äro hustrurnas viktiga egenskaper, och hur hårt det än prövas, få de aldrig beklaga sig."

Marie-Barbe visste med sig, att hon aldrig brusit i tålmod, men så hade hon heller inte blivit hårt prövad av Mäster Jacques. Värre var det med det stora hushållet i staden, där Dame Agnes och Jean, hovmästaren, helst ville regera var och en över den andra. Det hushållet inneslöt de många unga pigorna och hantverkarna, som sydde skor och kläder eller snickrade och lagade husgeråd och som kommo vandrande och stannade i huset många veckor i taget. Aldrig var man riktigt fri från dem och det var förfärligt noga, att man kom överens om betalningen på förhand, annars blev det alltid bråk.

Tre unga tjänstflickor funnos i huset endast ett par år äldre än den unga frun, och med dem gjorde hon som det stod i Mäster Jacques bok. För det första lät hon Dame Agnes välja dem. Sedan förhörde hon sig noga var de haft sin förra plats och varför de lämnat den. Hon fick alltid lov att skicka bud till deras förra husbondefolk för att höra, om de äto eller drucko för mycket, vad de kunde, och om de voro lata i arbetet, om de hade släktingar eller vänner i Paris, och om man kunde vänta någon förkovran av dem. Då de inträdde i tjänst, skrev Jean upp dem i sin rä-

ÄR LIVET MITT?

Svaret på den frågan kan ju ej tänkas sammanfalla med svaret på en annan fråga, som i denna diskussion berörs: vilket som under vissa provande förhållanden kräver mest mod, att leva vidare eller att själv söka döden. Det avgörande beror nog till stor del på olika natur och läggning och undandrar sig i varje fall den utanför ståendes bedömande. Vi få väl också erkänna att vid ett så ödesdigert steg betyder det litet, hur det tar sig ut och bedömes, men så oändligt mycket hur det förhåller sig till livets mål och mening. Därför måste ju svaret på ovanstående fråga vara beroende av den livs-åskådning man omfattar, det rättsmedvetande som leder ens handlingar.

Från en rent materialistisk ståndpunkt som räknar blott med denna tillvaro skulle väl ingen kunna bestrida mig rätten att råda över mitt eget liv, om inte möjligen mitt förhållande till någon annan människas vore sådant att jag genom en för tidig död sveke mina förpliktelser mot henne, så att hon blev varaktigt lidande därpå. Från kristen ståndpunkt däremot, tvekar jag ej att besvara den uppställda frågan med nej. (Den argumentering för en

kenskapsbok med fulla namnet och deras föräldrars namn och födelseorten och dagen, då de kommo. Alla stannade gärna i Mäster Jacques' hus, därför att där rådde ordning, även om Dame Agnes förde ett strängt regemente och passade på att de inte sutto och hängde vid bordet och skvallrade, och att de lade sig i tid och stego upp med solen.

Marie-Barbe fick den glädjen att återse sin man samma dags afton. Då hon gjort allt för att han skulle få det så bra, som han önskade och då hon med egna händer serverat hans aftonvard, berättade han om sina äventyr på färden. Men snart kom han in på den stora fest som huset snart måste ge för några av hans vänner bland borgarna i Paris.

Först skulle mästerkocken tingas i god tid med sina medhjälpare, han tog två francs för sitt besvär utom sportler förstas.

Så var det betjänterna, som skulle stå vid dörrarna och en bokförare, som skulle hålla reda på alla utgifter för det festliga tillfället. Brödsvenner och vattenbärare kommo sedan, och två uppsare vid skänken i köket, där tallriker och fat togos fram och kommo tillbaka; vid skänken i salen behövdes också två, som skulle taga fram skedar och vinkbägare och servera vinet. I skänken ytterligare två att lämna ut vinet, som en sven var jämt sysselsatt med att tappa.

Två *maitres d'hôtel* måste duka bordet med silversaltkaren, de fyra stora förgyllda bägarna, de fyra dussin stänkorna, de fyra dussin silverskedarna, kannorna och allmosekärnen och faten med sötsaker. De skulle också leda gästerna till deras platser. Vid varje bord skulle finnas särskild uppsare med två andra under sig. En blomsterflicka skulle tingas att binda buketter åt gästerna, och två kvinnor för duktyget

På golvet skulle strös violer och gröna blad och rummen lövas. Små ljus skulle ställas i långa rader på borden och facklor sättas i hållarna på väggarna. Några facklor måste läggas åt sidan för gästerna, ty efter maten skulle det bli dans, sång, vin och kryddor och tända facklor, som gästerna skulle bära i procession runt salen. Gatsångare, akrobater och gycklare måste roa gästerna, och dessa skulle få både pengar och silverskedar eller andra presenter.

Marie-Barbe suckade litet, när hon tänkte på den stora festen, men den fick väl gå som andra gått förut. Hon hade åtta veckor att förbereda sig på, ty Mäster Jacques hade bestämt, att den skulle hållas i Marias månad. Så skedde ock. Det var i Vår Herres år 1392.

Eth. K.

annan uppfattning i ett visst uppkonstruerat fall som Jakob Knudsen i "Den gamle Priest" så fint och intressant framför, har aldrig verkat övertygande på mig.) Livet är inte mitt, lika litet som min begåvning, min förmögenhet eller andra förmåner, som jag möjligen kan äga, äro mina i den mening att jag utan redovisnings-skyldighet kan förfara med dem efter gottfinnande. Det är alltsammans blott anförtrott gods, som jag fått att förvalta. Om jag tror på en Gud som skänkt livet och leder allt levande mot ett bestämt mål, hur kan jag då drista mig till att avbryta hans ledning av mitt liv?

För den kristna uppfattningen är ju denna jordiska tillvaro blott början på en lång livsutveckling, så att säga botenskolan som för var och en av oss öppnar tillträdet till en högre och rikare tillvaro. Men lika litet som en skolpojke, vilken skolkat en hel termin, utan vidare fått flyttning upp i nästa klass utan att först inhämta vad han försummat, lika visst är nog, att de av jordelivets läxor som vi ej lärt oss eller lärt oss illa, dem möta vi en gång på nytt — i en eller annan form — om vi över huvud vilja hoppas på en fortsatt utveckling. Vare det långt ifrån mig att vilja sitta till doms över någon av dem som kapitulerat i livets strid, men likasom jag ej kan anse stöld berättigad därför att nöden i vissa fall urskuldade den, så kan jag ej heller betrakta det som människans rättighet att förkasta sitt eget liv därför att ofta nog förhållandena, som lett därtill, äro sådana, att den som ej själv känt deras tryck bör avstå från att döma.

Men varför vi just av den livs-åskådning, som grundar sig på kärlekens uppenbarelse, drivas att strängare än många andra framhålla plikten mot livet och livets Herre, även när all livets glädje är slut, det är den övertygelsen att pliktens bud aldrig ostraffat överträddes, att i svaghetsens och frestelsens stund givs intet bättre stöd än det ett vaket rättsmedvetande skänker. Den som undergräver detta hos sig själv eller andra han berövar sig och dem den kraft till det goda, som är gåvan, innesluten i varje gudomligt bud. Just därför att livet ofta är så tungt och striden kan bli så svår att ingen av oss går säker för frestelsen att kosta vapnen — just därför är det av vikt att vi göra klart för oss vad detta — och det kommande — livets herre begär av oss, som så litet förstå sammanhanget i det hela och blott i enstaka, benådade stunder kunna skymta målet. Han ger mycket olika uppdrag åt oss — åt en ledarställning, åt en annan den anspråkslösaste syssla, men av envar begär han detsamma: trohet mot sitt uppdrag — den trohet, som håller soldaten kvar på sin post till dess avlösnings timma slår.

Om detta synes oss för strängt, låt oss då minnas, vad tallösa exempel bekräftat, att han själv ger den kraft hans uppdrag kräver, så snart en redlig vilja sträcker sig efter hans hjälp.

Fredrika.

Kulturbild

Danska riksdagen har just i dessa dagar att behandla ett lagförslag om kvinnors tillträde till prästämbetet. I folketinget lär förslaget samla majoritet.

Samtidigt i Sverige följande: Fru Ester Lutteman höll nyligen i Karlskrona i en av stadens kyrkor ett föredrag över ämnet: I Kristi närhet. Detta var första gången som en kvinna uppträdde på predikstolen i denna stad. Som bekant är det annars sedan flera år tillbaka mycket vanligt att få höra kvinnliga talare från predikstolarna. Karlskronaborna togo också saken som något helt naturligt. Men en av de yngre prästmännerna, kyrkoherde G. v. Wachenfelt i Fridlefstad, blev högeligen indignerad över detta profanerande av predikstolen.

Då det icke lyckades honom att avstyra fru Luttemans beträdande av den av kvinnor förut icke profanerade predikstolen ansåg han sig emellertid böra, för att freda sitt samvete, meddela sina församlingsbor att han icke tolererade några kvinnor på predikstolarna. Detta meddelande fick formen av en insändare:

Till mina församlingsbor i Fridlefstad och Sillhöfda!

Såsom kvinnorna tuga i alla andra de heliga församlingar, så må de ock tuga i edra församlingar. Det är dem icke tillstätt att tala, utan de böra underordna sig såsom lagen bjuder. Vilja de ha upplysning om något, så må de kunna fråga sina män, ty det är en skam för en kvinna att tala i församlingen. Eller är det från eder Guds ord utgått? Eller har det kommit allena till eder? Om någon menar sig vara profet, eller en man med andegåva, så må han ock inse att vad jag skrivit till eder är Herrens bud, men vill nä-

Högsta betyg!

En humor skriver:

"Jag kan inte med ord uttrycka hur överdådigt detta pulver är."

A. E.

Det är ingen överdrift vad denna humor säger om Tvättbjörn. Försök Tvättbjörn och Ni skall själv säga detsamma. Följ bruksanvisningen.

Vita Tvättbjörn

Tvättar allt — skadar aldrig.

Tvättbjörn No 1 à 75 öre för den vita tvätten. Den billigare Tvättbjörn No 2 à 65 öre till disk, rengöring och tvätt av kulörta kläder, strumpor och ylle.

Olga Elmdahl

Modemagasin

Kungsgatan 53, Tel. 108 51

STOCKHOLM

OBS! Sorgartiklar

Östenbergs Bokbinderi

Tel. 108 Hässleholm. Tel. 108.

Utför reelt arbete till ytterst moderata priser.

Spirella Korsetter

med tillbehör försäljas genom fru Agnes Fagerlund Sturegatan 16, MALMÖ, 3:de vän. Ombud sedan 1916.

DUCHATTELLER

enkla och dubbla. Täcken och filter m. m. Alla slags tapetserararbeten utföras.

Bror A. Hansson

Hörnet av Södra o. Västra Långgatan. Malmö. Tel. 9807.

1:sta klass

TVÄTT- & GLANSSTRYKNING

emottages: Fru OLGA LARSSON. Davidshallsgatan 4, Tel. 7286. MALMÖ.

Blusar och Klädningar

trevliga modeller

Ida Johansson

Tel. 7475. Bergsgatan 15. MALMÖ.

Barngarderoben

(innch. Anna Ohlqvist).

Tel. 9000. MALMÖ. Tel. 9000. Beställningar av kostymer, rockar, flick- och damkappor. Färdiga barnkläder på lager.

Margareta Hushållsskola

1:sta klass pensionat.

Lejonets passage 5, MALMÖ. Elever mottagas.

Plisséring

och gauffering av kjolar à kr. 6 pr st. Bred och smal hälsöm à 35 öre pr meter. Knappslagning och uthuggningsarbete utföres omsorgsfullt.

Ellen Lindhs Plisséatelier.

LANDSKRONA. Tel. 1129. Filial: Hälsingborg. Möllegränden 17.

gon icke inse detta, så vare det hans egen sak (1 Kor. 14 p. 34-38 v.).

Generalstabsoffern var undertecknad "von Wachenfelt". Den borde lyckats att mobilisera ett starkt motstånd i Fridlefstad och Sillhöfda.

Ingrid Sörensson

Maskinmärkning av linne, hemgifter och mössmärken. Stadt Hamburgsgatan 4, 1:sta våningen. M A L M Ö. Tel. 3171.

En norsk kvinno-skildrare

Av EMY EK

II.

Efter föregående orientering närma vi oss Olav Duuns huvudverk, den stora romancykeln om Juviksläkten. Den börjar som en isländsk ättesaga. Det är dessa sagors knappa, plastiskt behärskade stil, som användes. Och liksom i de isländska sagorna brytes denna stils episka böljegang endast i de stora ögonblicken, när plötsliga våldsdåd falla in över själar, som resa sig likt sovande ur sin dvala, och replikerna springa fram som blodiga utropstecken. Men ju längre romanserien framskrider, dess mera röres framställningen av tidens vind. En modern tids individualism kommer personligheterna att träda fram ur ätten med allt skarpare och tydligare differentiering men dock med släktens själsliga arv lika säkert som släktens blod i ådrorna.

Inom släkten kämpa två huvuddrag, det starka verklighetssinnet och det grubbelsjukt fördrömda. Hos släktens toppar, män och kvinnor, är det sunda verklighetssinnet det förhärskande, som driver dem till outröttligt och rastlöst arbete. Drömmarlaget blir hos dessa kraftnaturer utbildat till en fantasi, som ger dem luft under vingarna, stora planer och djärv vägsambet. De bära med aldrig sviktande mod de största bördor och offer — och ur bördornas tryck reser sig själen i stegrad spänstighet. Hos de medlemmar av släkten, där drömmar- och grubbeldraget är förhärskande, leder detta lätt till svaghet, till feg flykt från verklighetens liv med dess möda och ansvar. De gå utanför, som Peer Gynt, till dess deras liv blir ett skuggliv och skenliv.

Det är i verkets sista fyra delar med deras starkare individualisering, som de intressantaste kvinnoporträtten finnas. Jag vill nämna två av dem, Åsel och Astri.

Åsel är släktanden personifierad. Man ser hennes ansikte, fast, starkt och lugnt, som skuret i trä. Hennes ögon ta ett lugnt tag i människor och hålla dem stadigt fast. Så länge mannen lever, håller hon sig mera i skymundan, men alla veta, att det är hon, som siktar, när mannen skjuter. Hon åldras under arbete och sorg. Till slut är det hon, som bär hela släkten uppe. Hon kan böjas men icke brista. Hennes själ är täckt av ärr vid ärr efter de svärd, som gått igenom den. Hennes leende är till hälften sorg. Hon väntar alltid lidandet men fruktar det icke. Hon hör till dem, som när gudarnas blixt träffar, kunna fånga dess eld och låta den gå renande och styrkande genom själen. Hos henne söka alla styrka. "Du var den sista, som hade ro i dig själv. En människa var du. Du visste icke, att bygden blev fattigare, när du

gick bort", säger en av hennes ättlingar, Odin, vid hennes bår.

En kvinnogestalt av sällsamt intresse är Astri, Åsels sondotter. Hon har icke blott Juviks- och Håbergsblod i ådrorna. Främmande blod har blandats därmed. Hennes mor är icke av bondesläkt utan dotter till en studerad man. Tidens och stadslivets oro har infekterat Astri. Styrka och svaghet kämpa inom henne. Ro finner hon sällan. Hon går i uppväxtåren på släktgården och längtar efter händelser, som skola riva sönder det spindelnät av stillhet och traditionsbundenhet, som snärjer henne. Hon älskar Odin, en nära släkting, ättens mest strålande hövdingagestalt, men hon önskar, att han mera skulle behöva hennes styrka och medlidande. Lyckan med en man, som ej behöver henne, synes henne för lätt, för litet krävande. Och när sedan hennes mor kommer att älska Odins far, offerar Astri sin kärlek till Odin för att bereda modern möjlighet till lycka och äktenskap. I känslan av offrets ljvhet och sötna mängder sig en nästan omedveten bitterhet över att Odin icke varit hänsynslös nog att trots allt taga henne, föra henne bort och göra henne till sin med kärlekens rätt. Nu gifter sig Astri i stället med den dödsjuka Arne Finne, därför att han behöver henne. Tre veckor får hon skänka honom allt, sin kraft, sitt mod, sin kärlek och så dör han i en lycka utan gräns. Så kommer för Astri en tid av grubbel och rastlöst arbete. Hon är icke rädd för att tänka, pröva sig själv och hålla upp sina gärningar mot ljuset. Så mycket har hon av släktens kraft, att hon säger: "Det finns icke ärlig väg utanför."

Under denna tid möter hon Lauris. Han tillhör icke släkten, men då Odin vid denna tid är släktens enda framträdande manliga representant, har författaren såsom kontrast till honom ställt Lauris, ungefär som han förut brukat ställa mot varann en kraftnatur och en karrikyt därav. Lauris är en låg och lömsk natur. Hans ormögon se allt, veta allt, utan att någon märker det, ty han har en trygk indolens, en vegeterande ro i sitt väsen. Samvete och rättskänsla besvära honom ej. Han älskar de mörka och slingriga vägarna och de förgiftade vapnen. Och dock — det är det märkliga — har man den känslan, att innerst inne i denna människa finnes något gott; man kan bara icke få tag i det. När Odin till slut offerar sitt liv för att rädda sin fiende Lauris, är det som om denna inre och bättre människa i Lauris nymornat och tveksamt kröpe fram. Att denna undagömda godhet finns, är väl också den innersta förklaringen till att Astri kan komma att älska honom. Med kärlekens intuition ser hon det,

En konstnär

Prins Eugen fyller 60 år i höst och kanske är det detta faktum som förmått honom att samla hela sin produktion till den retrospektiva utställning, vilken nu pågår i Liljevalchs konsthall och blivit en stor publiksucces. Skulle man däremot tro att anledningen vore en känsla av avslutat livsverk, att han nu, när värvet var fullbordat, ville en sista gång visa det helt för en allmänhet, som jämförelsevis sällan fått bedöma det med undantag för ett par monumentalsaker och några dukar på Nationalmuseum, skulle man tro det, blir man tagen ur villfarelsen redan efter ett par minuters vandring på utställningen. Det är ingen trött och färdig målare, som utställer här och ännu mindre en, som stannat i gamla kända manér, därför att de en gång skapat hans berömmelse, utan en konstnär, som oavlatligt arbetar vidare, prövar och förkastar. I synnerhet visa de senaste åren en alldeles förbluffande produktivitet och nyskapande förmåga i samband med resorna till Italien.

Det är egendomligt att se hur han dessa år i viss mån söker sig tillbaka till sin ungdoms friskare kolorit och klara dagar. De stora formaten och den vekt lyriska tonen har han övergivit för en nyktrare dager och intimare motiv, men det finnes ändå i dukarna från 1923 mera av den prins Eugen, som målade En sista Solglimt (1893) och Den blå villan (Florens

som döljer sig undan för andra. I början betraktar hon honom kritiskt och märker, hur han stjäl Odins ord och tankar. Men snart är hon i hans våld. Han bedömer snabbt och riktigt hennes ansträngt starka väsen och vädjar till hennes medlidande. När han märker, att han fått makt över henne, förolämpar och skymfar han henne. Sina många kärleksförbindelser talar han om med kynisk öppenhet. Det står en nimbus av fara och skam kring honom, och just detta drager henne. Utsikten att få lida för honom lockar hennes själ, som vill känna sin styrka. Och när hon en gång har valt honom, är hon för stolt att erkänna, att hon misstagit sig. Hon älskar honom — alltså är han den bästa, den över allt höjda. För hans skull offerar hon alla hänsyn, ja, hon är till och med efter fruktansvärda strider beredd att begå mened för att rädda honom från straff för stöld. I sista stund reser sig dock hennes egen natur med dess nedärvda rättskänsla mot detta, och hon är beredd att liksom Åsa-Hanna — hennes svenska frände — berätta allt för länsmannen och taga konsekvenserna.

Det är resning och stil över dessa kvinnogestalter. De äro kvinnor i varje fiber av sitt väsen och dock framförallt människor, bärande sina bördor och sitt ansvar liksom männen. De äro fämälta och behärskade. För många ord äro en skam och en svaghet. Det ena nödvändiga är själens styrka och förmåga att utan undanflykter finna ro i sig själv.

Där skon klämmer

Till

Redaktionen av Tidevarvet.

Följande Tidevarvets uppmaning till läsarna att gärna meddela sig med tidningen i frågor, som intressera, tillåter jag mig härmed yttra mig i den nu på dagordningen stående frågan om kvinnorna i statstjänst och deras löner.

Jag nekar icke till, att jag motsäg sista numret av Tidevarvet med största spänning. Jag hade verkligen satt mitt hopp till tidningen i denna sak, och det var därför med så mycken större besvikelse, jag tog del av tidningens tama kritik av regeringsförslaget. Tidningen ursäktar sig visserligen med, att den icke genom en alltför skarp sådan vill hjälpa dem, som

i riksdagen mer än gärna skulle vilja stjälpas förslaget. — Jag hade hoppats, att kvinnorna skulle sagt sin mening rent ut och stämplat förslaget som den humbug, det i verkligheten är.

Vad blir skillnaden mot förut? Tror någon, att ikraftträdandet av behörighetslagen kommer att ändra något? I och med ett opartiskt tillämpande av behörighetslagen vore ju den vidtagna omplaceringen av tjänster meningslös. Hur placeras man t. ex. manlig och kvinnlig postexpeditör? De borde ju följdriktigt insats i samma lönegrad. Och den manlige postexpeditören hade måst anse det som befördran att bli utnämnd till brevbarare.

Vid nyrekryteringen komma säkert de allra flesta tjänster att förbehållas män. Vederbörande göra ju heller ingen hemlighet av, att högre kvalificerad kvinnlig personal kommer att ersättas med mindre kvalificerad manlig arbetskraft. Ett observandum för dem, som är förlitna på behörighetslagen tro, att de högre kvalifikationerna skola komma att ha någon större betydelse vid tillsättande av tjänster.

Enligt vad jag kan förstå, blir den höjda pensionsåldern den enda väsentliga skillnaden mot förut. Är det en vinst? Skola kvinnorna kunna hålla ut till 67 år, om — som det är troligt — blott de lägst avlönade och de mest arbetsamma platserna (dessa två saker bruka följas åt) skola förbehållas dem. En människa, som passerat de 60 åren, kan omöjligt tänkas prestera — åtminstone kvantitativt — samma arbete som 20- till 30-åringar. Följden kommer att bli, att kvinnornas underlägsenhet i arbetet ytterligare understrykes. För en man ställer sig saken helt annorlunda. Vid 60 år innehar han i regel en chefspost med dess bättre lön och relativt mindre tungt arbete.

Det ovan sagda innehåller naturligtvis intet nytt för Tidevarvets ledning. Jag har blott velat meddela tidningen, vad man ute i bygderna på sina håll tänker om regeringsförslaget. — För att förtaga det intryck av ogillande av Tidevarvets kommentar i frågan, som det förestående ev. kan ha bibringat Redaktionen, vill jag icke underlåta framhålla, att jag är en varm vän och beundrare av Tidevarvet och dess ledande kvinnor. För oss äro Ni tidens pionärer. Vi äro Eder alla den största tacksamhet skyldiga och kunna endast av hjärtat önska, att Ni icke må förtrötta i Eder uppoffrande, otacksamma och många gånger till synes framgångslösa arbete för kvinnorna. Ty Edra framgångar äro våra framgångar och Edra motgångar äro våra motgångar, vi kunna blott på avstånd med kärlek följa Eder gärning. E. M.

T. R. E.

Emilia Fogelklou

Andens resning

I min skolas gymnastiksal — som i så många andras — hängde en sköldformig tavla, där Per Henrik Ling satt inramad i den öföförbrännliga devisen: "En sund själ i en sund kropp". Det stod på latin, och därför stavade man på det och undrade och gissade sig fram som man väl aldrig gjort, om det stött på rea svenska. Eftersom det hängde i gymnastiksalen, tolkade vi nog i regel ungefär så här: "Bara man gymnastiserar ordentligt, så klarar det sig nog med själen." (Säkert hade vi lagt om tolkningsaksenten, i fall devisen i stället hört till bönsalens vägg!)

En sak blev i alla fall tämligen klar för oss: Kroppen behöver rörelse och frisk luft, och den fullkomnas genom att övervinna hinder och motverka ensidigheter. Det fanns väl ännu de, som praktiserade en gammal förlegad tes: genom att akta sig för allting bevarar man hälsan! Numera

är den teorien helt utdöd i fråga om fysisk fostran. Men den sitter förunderligt trögt kvar, så snart det gäller själens växt och hälsa. Därvidlag fruktar man ofta nog hinder och motgångar och nya luftströmmar värre än pesten.

Och ändå gäller här i stort sett samstämmade lagar. Ingen själ växte sig reslig och stark och fri utan att förunnas hinder att övervinna och ensidigheter att motverka — om än icke alla fattade livet så atletiskt som den danske reformationsman Grundtvig sålunda besjunger:

"Den dag han ej kämped med Modgang eller Nöd,
Han frygted Guds nåde som för ej til ham flöd".

Låt oss emellertid undersöka saken nerifrån i de levande varelsers kedja.

Inälvsmaskar t. ex. och andra parasitdjur ha den mest hinderfria och

lättvindiga tillvaroskampen — om det nu kan kallas kamp, de behöva inte söka sin föda, de leva mitt inne i den. De behöva inte ens tugga och smälta — allt är färdigt. För en så bekväm existens behövs varken syn eller hörsel i kampen för tillvaron. Men vilken tillvaro! Det som när in i vår själs värld genom ögon och öron, det existerar icke, det anas ej ens i dessa maktiga existenser. Det vore dem meningslöst, om ett eko från sådana förmimmelser fölle innanför deras rymd. Det vore dem idel dimmiga därhusinbillningar, det skulle ju inte spela den ringaste roll för ett fulländat och lyckligt liv — utifrån deras praktik!

Risikfriheten ger samma begränsning som hinderfriheten. Ett fastgrott skaldjur är i regel mindre utvecklade än ett rörligt, ett bepansrat väsen i regel mindre än ett skalfritt av samma typ o. s. v. Och till sist reser ju en obepansrad klotlös varelsesitt huvud från marken och blir härskare i organismernas värld. För gorillan bör människan ha tätt sig som ett degenerat och försvagat exemp-

lar, med underligt tokig kroppsställning och en av allehanda vådor översvämmad tillvaro, allt under det nya makt och nya möjligheter öppnade sig för denna art, som hade så många nya risker genom sin tillsynes spröda vapenlöshet.

Låt oss också påminna om, hur det går till när ett barn i något visst fall utvecklar sin uppfinningsförmåga! Barnet är hungrigt och ensamt. Och det har sett de stora ta fram mat ur ett skåp. Nu måste det reda sig själv. Det går till skåpsdörren. Men låset sitter för högt. Barnet släpar fram sin lilla pall — förgäves. Det tar en stol, med stor möda, men räcker ändå inte upp. Kanske det nu tappar modet eller gallskricker och slår på dörren i vredesmod. Efter en sådan utmattande paus av förtvivlan kommer det kanske till sist på en ny idé: pallen flyttas upp på stolen, den makas och jämkas och står till sist. Det blir kanske någon kullerbytta. Men till sist går det.

Med varje nytt hinder framtvangs nya utslag av uppfinningsrikedom och kombinationsförmåga — värden

som förbliva, långt sedan den för tillfället efterträdde syltburken (eller vad det nu var) upphört att bli eftersträfvansvärt. Så innebära våra ninder hela livet igenom ett slags psykisk träning, en "gymnastik" om man så vill, vars resultat överlever de ursprungliga ändamålen.

Det är intelligensen, som genom sin slippning och övning reser oss ur bundenheten av *tingen*, till frihet och herravälde över dem, ja till relativt oberoende av rummets och tidens omständigheter. Barnet får — åtminstone före skolåldern — sin intellektuella övning genom alla mötande ting och inhämtar ju på otroligt kort tid sitt släktes praktiska förvärv.

Samma roll spelar i regel arbetet för de vuxna. Ty arbetet har två resultatidor. Den ena är den prestation som kommer till synes i tingens värld och där mätes och värderas. Den andra är det personliga förvärv, som består i krafternas utlösning och samling kring en uppgift. Det kan hända att det senare resultatet för eftervärlden blir betydelsefullare än det förra. Tänk på Birgitta t. ex. Den stiftelse,

De fem dagarna

Av ELIN WÄGNER

IV.

— Skall jag väcka kuriren, så att miss Nevinson själv får tala vid honom? frågade värdinnan, när gästen återfått behärskningen och reste sig för att gå.

Hon skakade på huvudet. Nej, det fick inte hända. Allt, som behövde sägas, var ju det, att hon hade det bra och snart kom hem igen.

Hennes tacksägelser för gästfriheten blevo en smula osammanhängande. Hela hennes uppmärksamhet var riktad på den falnade askan efter brevet hon brännt.

Men då hon humnit i dörren, vände hon, sprang upp för trappan igen och tog de båda kvinnorna i famn.

Därpå vandrade hon skyndsamt bort till det förfallna gamla skolhus, där den amerikanska hjälpverksamheten var installerad. Översten hade lovat henne en ny lokal eller också reparation, men så kom statskuppen. Nu var där ännu ruskigare än någonsin förr. I förstugan rådde samma lukt som förr, blott ännu intensivare. Den var sammansatt av hälften fattigdom och hälften amerikansk välgörenhet, brukade översten säga. Han inandades den icke gärna, men en gång hade han kommit dit med all den ståt en fattig riksföreståndare i en besegrad stat kunde utveckla och hållit ett stort tal till henne i stället för till amerikanske ministern, som var där att ta emot det.

— Egentligen vill vi inga allmosor ta emot, det är bara för att de helgas av era händer, som jag inte förbjuder all välgörenhet, hade han sagt, den dåraktiga människan.

Bespisningen av fattig medelklass, som följde på morgonbespisningen av barn, pågick ännu, då miss Nevinson kom. Första laget av gäster strömmade ut ur gymnastiksalen, där de ätit. Det andra laget stod i vestibulen och väntade på att bli insläppt. Här var ju ett tillfälle att höra folkets röst. Hon begagnade det men fick erfara en smärtsam överraskning. Det var inte bara frostbitna och förhungerade änkor och gamla fröknar, som voro likgiltiga för statskuppen och de nya politiska förhållandena. Hon talade med fördetta tjänstemän, med en skald, en präst. Det var icke att få upp något intresse hos dem heller. Hon frågade efter vad som hänt, och de svarade med att berätta den ene om ett benbrott, den andre om ett dödsfall, den tredje om

en sonson, som äntligen fått arbete vid en fabrik, som börjat gå på nytt. Ifall denna fabrik stått stilla på överstens tid, men kommit i gång under Cark, var detta redan en anledning att tycka, att tiderna blivit bättre. När hon sade, att fabriken kommit i utländsk ägo, svarade de: ja, men vi får arbete och bröd på det viset.

Överstens förvisning, Cark och hans legotrupper, fjendens långsamma fredliga inträngande — allt detta visste de mycket litet om.

— Hur är detta möjligt frågade hon en gammal professor, hon kände särskilt bra och tog honom av sides. Han jämkade litet på ryggsäcken, vars långa snören slog honom på benen, när han röde sig.

— Det kan vara skönt att slippa sopa gården och spola rännstenen, sade han. Att inte behöva anmäla smittosamma sjukdomar och att slippa bråk med desinfektion. Många är glada åt att få behålla äldsta barnen hemma att hjälpa till eller kunna få skicka dem ut att tigga. Ungarna är glada att slippa skolan.

— Hälsa riksföreståndaren, Miss Nevinson, viskade han, att även sjunkandet kan ha sin vämjeliga vällust, för den som är mycket trött — till en tid. Sen visar det sig, varthän man kommit. Jag antar, att han tror, att vi alla önskar honom tillbaka. Tag honom ur den villfarelsen, om ni har hjärta till det. Än är vi inte leda vid att ha lov från skolan.

De hade dragit sig ur kön och stodo i ett hörn och talade.

— Ger ni akt på hur män sneglar bort till oss, sade han. Jag får lov att gå in i ledet igen. Man vet ju att ni umgås med de utvisade. Man kan bli anmäld för mindre än för att tala med en av deras vänner.

Miss Nevinson smålog litet vemodigt och lämnade honom för att söka upp sin kusin, som nu skötte hennes gamla plats här. Kusinen var beredd på inspektionen, de gjorde rondon genom verksamhetens alla avdelningar och besågo rapporter och tablåer.

— Det framgår egentligen inte av detta, att det blivit så mycket sämre sen jag var här, sade miss Nevinson.

— Nej, det har det inte heller, men kundkretsen är delvis en annan.

Då de slutat arbetet, gjorde de visit hos amerikanske ministern. En ny man hade kommit i stället för den, som varit under den gamla regimen. Det var en ung man av Hardings

folk, icke av Wilsons. Han kom in till damerna, när teet serverades, en elegant, välvärdad ung man, oberörd av alla bekymmer. Miss Nevinson började genast tala politik, fast kusinen varnat henne för att göra det. Hon fann snart, att hon hade emot sig tre personer, som bedömde situationen avskyvärt opartiskt. De ville visst inte utan vidare gå med på att endast emigranterna med den forne riksföreståndaren i spetsen kunde rädda landet.

— Min kära miss Nevinson, jag kan icke önska honom tillbaka, även om det nog är riktigt, att han är en helt annan man än Cark! sade ministern leende och strök eld för att tända hennes cigarrett.

— Åh, ni står på målargesällens sida mot gentlemannen!

— Det har stundom varit amerikansk sed!

— Må vara! Men inte att hålla på ett svin framför en hederlig karl!

— Nej, svarade ministern förbindligt, men jag betraktar Cark bara som ett snart passerat stadium. Han är ju komplett oduglig, hans regering är en parodi, men han har en riktig tanke i sitt tjocka huvud, och det måste komma någon, som kan fullfölja den. Det är närmandet söderut.

— Men känner ni då Treves historia! Det är ju en orimlig tanke!

— Kära Kate, försökte kusinen medla, det kan väl vara bra för dig att höra andra synpunkter än emigranternas.

Hon böjde sitt huvud.

— Jag skall lyssna utan att avbryta er, sade hon till ministern.

Han talade till henne som om hon varit en radiomottagare, som kunnat föra hennes ord ut i vidare kretsar, dem han annars icke nådde. Plötsligt såg hon för sig hans rapport till Washington: i går hade jag tillfälle att för en person, mycket nära initierad med de utvisade, framlägga vad jag anser vara den riktiga ståndpunkten för oss att inta i denna konflikt.

— Treves, är en liten stat, sade ministern, och mycket illa åtgången genom kriget och fredstraktaten. Jag har läst så pass mycket historia, att jag också vet att Treves hållit på och slagits med arvfjenden i tusen år. Men det är bara ett skäl till, varför de skulle göra upp nu och sluta ett förbund till gemensam fördel.

— Gemensam fördel! ropade miss

Den omtyckta cigaretten

Karpachos

har erhållit ny, elegant och praktisk förpackning.

Pris pr ask om 10 st. cigaretter 1 kr.

Tobaksmonopolet

Nevinson, men hejdade sig så tvärt, att de tre övriga måste småle åt henne.

— Fortsätt, miss Nevinson, sade ministern.

— Jag menade bara att det kan inte bli tal om någon gemensam fördel, när en katt slår sig samman med en rätta, på så sätt, att han äter upp henne.

— Jag tror det är helt få som ser saken så, svarade ministern. Vi här bland beskickningarna tror inte på saknaden mot gamla regimen och hatet mot Cark. Mannen går ju lugnt omkring och ingenting händer honom.

Hon gick mycket bitter från amerikanske ministerns hus. Vad det var lätt att skolmästra Europa och fösa hop folk och folk utan hänsyn till djupa motsatser och bittra minnen. Vilken schablonmässig, bekväm och ytlig syn som härskade bland beskickningarna.

De två kusinerna äto middag i hotellets matsal, och när de voro i det närmaste färdiga, passerade Cark förbi dem. Ingen av dem gjorde min av att observera

honom, men han stirrade på dem och frågade sitt sällskap, om detta kanske var de två misserna, som voro anmälda till audiens i morgon. — För då kan de få komma in först, sade han. Miss Kate gick tidigt upp till sitt rum i akt och mening att göra anteckningar men erinrade sig så överstens förbud att skriva ner något. Som hon var mycket trött gick hon i stället till sängs.

Kafémusiken ville aldrig sluta. Det ena numret följde på det andra med korta pauser. Det måste betyda, att Cark icke kunde få nog av vin och musik i natt. Det var mest lustiga melodier, en och annan sentimental. Vilket kunde betyda, att han var på gott humör eller också att han var orolig.

Miss Nevinson steg till slut upp, svepte nättrocken om sig och satte sig vid fönstret. Bergets tunga rygg smälte samman med natten i ett enda mörker. Det var lika omöjligt för henne att ligga, så länge detta påstod där nere, som att sova under åskväder. Det var samma tyngd och ångs-

Forts. å sid. 6.

kring vilken hennes håg och krafter koncentrerades, har för oss som nu leva mindre aktualitetsvärde än denna personlighetsutveckling, som med klostret som arbetshypotes, tarvade en vidare värld och en djupare syn och som fick så väldiga mått, att vi än i dag styrkas och sporras av denna andes råttfärdighetstrost, trofasthet och gedigna livskunskap. Man frestas till en sådan paradox som att hela klosteringivelsen och vad därmed sammanhänger var idel gymnastikredskap för övandet och stärkandet och resningen av en väldig människoande — hur hädiskt det påståendet än skulle te sig för medlemmarna i hennes orden i våra dagar.

Där omvänt arbetet är helt och hållet rutin, kanske med oerhörd stegring i kvantitativt yttre arbetsresultat, men utan att längre sporra den arbetandes krafter till någon ny övning, där uppstår ej blott personliga olustkänslor på grund av intresselöshet utan också ett slags hämning av krafterna, med jäkt och fjäsk i smått och med en tankspridd beskäftighet på ytan. Ju mera rutinerat man ar-

betar, dess viktigare är det att ta hinder på något annat område vare sig genom studier på fristunder eller genom omtanke och omsorg för andra människor eller dylikt. Livet sörjer i regel för att skaffa oss hinder, men dess mission är därvidlag mycket mera välgörande för oss än vi äro böjda för att inse. Det är därför, särskilt vid rutinerat arbete, av vikt för vår personliga utveckling, att våra förströelser ej endast bli vilande utan också eggande och övande. Hur utpumpad och oföretagsam man känner sig, är det förunderligt hur krafterna rinna till, när man vänder dem åt ett friskt håll. Att flytta sportens friska övningsanda in i det verkliga livets hinder och motgångar är en högst väsentlig uppgift för den som eftersträvar en frisk själ (Däri låg något av den franciskanska fattigdomsglädjens hemlighet.)

I Frödings "Gör vad du icke kan, så varder du man" (eller människa) ligger mycken psykologisk sanning, om man efter 'kan' underförstår: 'och som behöver göras'. Men är det då inte så, att man därvidlag oftast må-

ste räkna med en nedslående resultatlöshet i tingens värld, vilken måste återverka också på det personliga livet? Jo, det är utan tvivel så. Och var gång vi ge tappat efter ett misslyckande, råka vi i samma belägenhet, som när barnet slår på den stängda dörren eller bara sätter sig ned att skrika i stället för att ta nya tag. För vissa naturer är det just ihälligheten, ihärdigheten som fattas, man kan fastna i misslyckandets bitterhet, det vill med andra säga akceptera själva misslyckandet som ett mål där man tänker stanna. Men man kan fastna också i framgång. Segern över ett hinder tarvar i regel en paus av vilglädje. Men man kan bli så storbelåten med det uppnådda, att man icke kommer sig igång mer. Det vidunderliga är, att några av dem som i yttre mening misslyckades (på väg framåt), som kanske blevo martyrer för en till synes hopplös sak ej blott resa sina mänskliga gestalter högt över sina framgångsrikare efterföljare, utan även blevo medien till sakens egentliga seger. Oftare finner man en högre andens resning hos dem

som försträckt sig på för stora mål än hos dem som satte målet tillräckligt praktiskt och åtkomligt för att alltid lyckas.

Det råder här till en viss grad motsatta lagar i tingens värld och i själens. Ty tingens värld föredrar rutin, d. v. s. ökad kvantitet, medan själen vinner på nydaning d. v. s. ökad kvalitet. När livet riktigt väl förhjälp oss att inlära en viss attityd, en viss "dygd" om man så vill, sörjer det gärna för att låta oss byta om ställning — något som vi i regel streta emot i tröghet. På detta beror sanningskärnan i det gamla ordet om de förstelnade dygderna, som varda våra laster!

Det var från intellektets övning vi först utgingo. Men detta är bara en inriktning av själskraften. Med ett djupare inträngande i de psykologiska företeelsernas värld, klarnar det allt mer, att man kan leva på inälvsmaskarnas stadium också i avseende på sitt känsloliv. Det kan t. o. m. hända att en varelse som står bra nog högt, rent intellektuellt sett, kan vara emotionellt outvecklad och undermå-

lig. Kriminalpsykologien uppmärksammar för närvarande det faktum, att vissa brottslingar, som begått härresande våld mot sina medmänniskor synas från begynnelsen vara emotionellt defekta. De sakna det fysiologiska nervunderlaget för känslolivet i somliga fall: i andra fattas varje övning och väckelse av de slumrande anlagen. Hjärtelivet måste nämligen övas lika väl som förståndslivet.

Om intellektet är den sida av själslivet som hjälper oss tillrätta i tingens värld, så är det framför allt känslolivets växt och vård och hälsa, som hjälper oss tillrätta i våra relationer till människorna. Som man kan vara trålbunden under ting och naturföreteelser, så kan man också gå klavbunden under sina människoförhållanden, oförmögen att finna sig tillrätta i frihet och gemenskap. Sådant kan vederfaras både den som ur personliga synpunkter tyckes befinna sig i en öken och den som lever under tropiskt överhettad känslotillströmning. Bådadera är framför allt i den tidiga barndomen ödesdigert och farligt.

Det nya målsmansskapet

Forts. från 1:sta sidan.

möt barn. Kanske var barnet anledning till, att de måste söka förvärvsarbete. Sedan skulle det bli orsaken till att de suspenderas från sin befattning eller få vidkännas arbetsinskränkning med mindre lön.

Men det är ingen idé att diskutera, om uttrycket gift kvinna var bättre eller sämre än uttrycket kvinna med barn under 15 år i sin vårdnad. Förändringen är givetvis vidtagen för att åstadkomma större rättvisa. Men enligt vår uppfattning borde hela bestämmelsen slopas.

Detta icke därför, att vi anse att det bör visas något slags undseende med gift eller barnavårdande kvinna i vad det gäller tjänsten. Har man en plats och lyfter lön, så skall man sköta den.

Men det är vår bestämda uppfattning, att denna särskilda klausul för de kvinnors räkning, som ha barn under sin vårdnad är opåkallad och orimlig. Härvid dela vi den uppfattning, som de sakkunniga för utredning av frågan om kvinnors tillträde till statstjänst gjort till sin.

"Vanliga medel till beivrande av försummelse i tjänsten eller åsidosättande av föreskrivna skyldigheter lära nämligen kunna antagas i detta avseende göra tillfyllest, säga de sakkunniga och ha därmed angivit det enda riktiga sättet att betrakta frågan ur statens synpunkt. Någon annan synpunkt bör heller icke här komma ifråga.

Bakom varje tjänst, varje arbete ligger ju ett personligt liv, med tusen skiftande möjligheter till distinktion. Det händer icke bara kvinna med barn under sin vårdnad att ha en

Förpostfäktning

Forts. från andra sidan.

nebar det en viss anledning till oro, att hr Ekman tog avstånd från dessa linjer och förebådade ett eget förslag, som mera anslöt sig till det av finansministern övergivna alternativ 2, den kvalitativa högre inplaceringen av kvinnorna i männens löneskala med procentuella avdrag för kvinnliga befattningsinnehavare. En splittning mellan olika förslag kan lätt åstadkomma att den negativa ståndpunkten vinner seger. Emellertid tyckes denna fråga icke gå efter partilinjer.

Oavsett detta kan man icke förneka, att hr Ekman kritiserade det sätt, varpå kvinnorna enligt hr Thorsons förslag blivit inplacerade i den manliga löneskalan hade mycket fog för sig, så t. ex. i fråga om yrkesinspektorisens inplacering under de manliga yrkesinspektörerna. Socialministerns försvar: att kompetensfordringarna voro mindre för den kvinnliga befattningen var ohållbart. Att avlöna fröken Hesselgren lika med de manliga inspektörerna ansåg hr Möller vore att driva likställighetsprincipen in absurdum!

En motion om ändring i denna värdesättning kommer att framläggas i riksdagen.

kraftförbrukande tillvaro utanför tjänsten.

Mycket dåliga affärer, med många växlar, som måste skötas, och extra arbete, som dels inkräktar på tjänstetiden, dels tar krafterna, som skulle sparas till den vanliga uppgiften, olycklig kärlek eller lycklig, sömnlöshet, sjukdom i familjen, ett uppslukande intresse för någon livsuppgift, som man fullföljer bredvid den officiella — allt detta är lika många frestelser att försumma tjänsten eller sköta den håglöst. Det gäller för kvinna, som för man att göra sitt yttersta för att redligt fylla sitt arbete och freda det för frestelser. Det gäller för cheferna att ge den personliga plikt känslan hos hans underordnade ett kraftigt stöd, när den inte räcker till.

Det sägs: cheferna behöva en särskild hållhake på de gifta statstjänarna, därför att det är så otrevligt att behöva hålla efter damer, i synnerhet kamraternas fruar.

Damer skola inte ha mer överseende än andra statstjänare. Men heller icke mindre. Och det bör icke få finnas några särskilda bestämmelser, som kunna ge anledning till godtycke.

NABO rengör allt, även det ömtåligaste.

Greve Raoul Hamilton fann en förvillande likhet i ton och synpunkter hos det kommunistiska och det konservativa partiets ledare. Herr Artur Engberg upptog denna jämförelse och förde den vidare genom att påpeka hur den rättrogne Moskväljungen herr Spångbergs hela argumentering med mycken skicklighet är hopfogad ur just högerns trosartiklar och bekännelse. Båda föra front mot den demokratiska uppfattningen. Greve Hamilton hoppades att regeringens intresse för jordfrågan skulle underlätta den obesuttnes möjligheter att kunna förvärva sig jord. Detta är så mycket nödvändigare sedan Förrenta Staterna begränsat inflyttningen. Lantarbetarnas löner äro lägre än industriarbetarnas, samtidigt som sockertrusten och kvarntrusten göra stora vinster. En lagstiftning behöver komma till stånd som leder en del av dessa vinstmedel åter till dem som bruka jorden.

Herr Johan Bergman påvisade ett försvagat och utarmat Europa i jämförelse med ett Amerika, som växer till i välstånd och makt. Allt som kan göras för att tillvarata folkmaterial och hindra dess försämring måste göras. Amerika har gått framåt efter införandet av alkoholförbudet. Talaren kritiserade vår regeringens behandling av rusdrycksmedelsfonden. Nykterhetsanslagen ha visserligen blivit gynnade, men det saknas en positiv insats från regeringens sida till främjande av den allmänna folknykterheten. Det är t. ex. underligt att regeringen icke tillmötesgått framställningarna om inskränkning i brännvinsbränningen.

Det skiftades inga så skarpa hugg under remissdebatten. Men uppställningen tycktes vara höger och bondeförbundare mot en för tillfället samlad vänster. Hr Eliel Löfgren förklarade detta bero på att socialdemo-

Köp NABO till Eder nästa tvätt.

Kvällskursen i matlagning

å Statens skolköksseminarium, 10 Riddaregatan, tager sin början Torsdagen d. 29/1. Kursen omfattar 20 gånger. Avgift för mat 20 kr. Närmare upplysningar genom förest. Fr. I. Schager. A. T. N. 107 55. R. T. 750 68.

Tussin

Snabbt, effektivt och naturligt slemlösnande medel vid astma, bronkit, slemstockning, hosta, förkylning, — Berömt och välkänt hos sjuka.

Originalförpackningar å 125 å apotek, droghärböcker eller direkt.

95 öres paket, såndes gratis.

Fru Hedvig Lindholm

Upplandsg. 68—151, Stockholm.

De fem dagarna

Forts. från femte sidan.

lan i luften. Hon väntade på urladdningen, som skulle komma i natt enligt vad ynglingen i musikkapellet förrätt för henne. Om inte hon gripit in, så skulle detta eviga spelande ha avbrutits av ett skott. Hon försökte känna tillfredsställelse över detta, men kunde icke.

— Men varför är jag då icke nöjd med att ha vunnit tid? Ett mord kan väl aldrig vara rätt medel att befria ett land från en tyrann och förrädare. Den frihet, som vinnes på den vägen, den är ju intet värde.

Detta var den inlärda tron från det fromma föräldrahemmet, men det var ingen prövad och klar visshet. Barnatron hade blivit hårt frestad under de sista åren. Europas luft är en stark och mustig luft. Den unga amerikanskan, som icke vant sig vid den från barndomen, var särskilt mottaglig för de mikroberna i den. De hade så småningom förvandlat hennes blod, mängt det med oro, jäsämnen och tvivelsjuka. Nå, klimatet i staten Treves åren efter kriget var icke hälsosamt för någon. Men den älskade ville ha henne sådan hon var, då hon kom. Då var hon obesmittad och naiv och sådan måste hon förbli. Denna insikt tvang henne att förtiga sitt hemliga lidande, som kom därav, att misstron mot människorna sakta erövrade hennes hjärta.

Man kan icke föra kärlekens och resonlighetens politik mot människorna utan tro på att de ha en innersta godhet, som svarar, så hade hon under många resonnemang med översten slutligen formulerat sin tes. Och hon försvarade alltid människorna: de ha denna godhet! Han ville höra henne säga det och tog därför ofta upp temat, för var gång blev det henne svårare att svara. Misströstan om människorna är ett svårt lidande, för vilket han sökte bot hos henne.

kraterna i själva verket gått fram med liberala idéer. Två av dess egna män hr Karleby och Örne, hade som talare vid kvinnornas fredsvecka tagit ett visst avstånd t. ex. från socialiseringstanken.

Hr Engberg förklarade slutligen, att ett regeringsparti utan absolut majoritet finge lov att rätta mun efter matsäcken. Socialismen vore gömd men icke glömd.

Förövrigt har ordet samförstånd ändra från ålderspresidenternas anföranden och intill nu varit älskingsordet hittills i 1925 års riksdag.

Har Ni ännu ej använt NABO?

Då hon icke mer kunde tro på den innersta godheten hos människorna, därför att de så ofta sveko, när det gällde, då stred hon för att honom till behag vara sådan som om hon trott på dem. Men det var ett hopplöst försök, och hon begick så oäkta handlingar som denna att begära fem dagar av Carls liv.

Hon ångrade nu denna sin inblandning. Översten hade helt säkert haft rätt om Carl. Han måste dö, icke därför att han var för mycket hatad utan därför, att han var för litet hatad.

Det var för många, som icke förstodo, att staten Treves vittrade sönder, för många, som icke bekymrade sig om att statens tillgångar och frihet köptes, blott det kom driftkapital in i landet, som kunde sätta arbetet i gång. Han måste således dö, mindre för sina egna synder än för folkets.

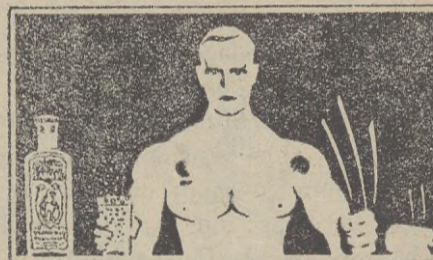
I diplomatiska kretsar, kan tänka, tyckte man att Carl tillsvidare var god nog åt folket i Treves. Hennes förflugna tanke att hon kanske kunde få igång någon fredlig utländsk aktion för att driva bort Carl, var alltså fullkomligt utsiktslös. Icke heller skulle en folkstorm uppstå och sopa bort honom. Nej, en enda man måste göra det, en yngling, som icke aktade sitt eget liv. Hur skulle hon för en sådan yngling kunna predika om den vapenlösa godhetens makt.

En vild tanke flög genom hennes huvud.

— Jag klar på mig, går ner i kaféet och fram till orkestern och begär ett musikstycke: Starsprangled banner. Och så säger jag till honom. Gör det nu, efter det här numret. Jag har fullmakt av översten att bestämma dag och stund.

Klockan var nu halv ett på natten.

NABO, det självverkande tvättämnet med bensin.

Fruksalt-Samarin

och ingenting annat! Ett par glas dagligen befordrar hälsan, den utför en invärtes rengöring, avlägnar från kroppen oöjliga ämnen, utdriver den skadliga urinsyran, samt rensar och uppfriskar blodet, det sätter Er i god form.

Pris per 1/4 flaska Kr. 2.50. Säljes å apotek, hos drogh. m. fl. Cederroths Tekn. Fabrik Stockholm

(34)

Getingen

ROMAN

av

E. L. VOYNICH

(Forts.)

VIII.

Getingens tillfrisknande gick raskt. Veckan efteråt fann Riccardo honom liggande på soffan i en turkisk nattrock, samspråkande med Martini och Galli. Han talade till och med om att gå en trappa ned, men Riccardo bara skrattade och frågade om han inte också ville taga sig en promenad till Fiesole.

— Ni kunde göra visit hos Grassinis, sade han elakt. Jag är säker på att madame skulle bli förtjust, i synnerhet nu när ni ser så blek och intryckant ut.

Getingen knäppte samman händerna med en tragisk gest.

—Måtte himlen bevara mig. Hon skulle betrakta mig som en av Italiens

martyrer och börja tala om patriotism.

— Martini, jag måste springa igen, inföll Riccardo. Är det ni som har ansvaret för denna obstinata patient?

— Endast till klockan tre. Galli och jag måste gå till San Miniato, och signora Bolla har lovat att komma hit.

—Signora Bolla! upprepade Getingen. Nej, Martini, det går absolut inte an. Jag kan inte ha en dam här. — Min bästa vän, sade Riccardo skrattande, signora Bolla är översköterska för oss allesammans. Hon har skött sjuka människor ända sedan hon gick i korta kjolar och gör det bättre än någon barmhärtighetssystem. Tag nu er medicin innan hon kommer.

— Jag ger tusan i medicinen, sade Getingen retligt, varför skall ni bråka så mycket när jag inte har några smärtor längre.

— Därför att ni inte skall få ett recidiv. Det vore väl inte vidare trevligt om signora Bolla skulle bli tvungen att ge er en dosis opium.

— Min bästa herre, mina smärtor äro inte sådana att man kan bota dem som man botar tandvärk, men ni må-

ste väl få er vilja fram, kan jag tro.

Han fattade glaset med sin vänstra hand, och åsynen av de förfärliga ärrnen, föranledde Galli att fråga:

— Var det i kriget ni blev så illa tilltygad?

— Ja, delvis. Och så var det jaktfärder i vildmarken och det ena med det andra.

Nu ljud en knackning på dörren. — Är rummet i ordning, Martini. Öppna då.

Det var mycket vänligt av er att titta hit, signora. Ni får ursäktat att jag inte stiger upp.

— Ja, naturligtvis. Jag kommer kanske väl tidigt, Cesare, men jag trodde att ni hade brättom.

— Jag kan stanna en kvart till. Skall jag sätta ut korgen?

— Ja, men var rädd om den, ty det är nyvärpta ägg som Katie i morse hämtade från Monte Oliveto. Här är några julrosor åt er, signor Riva-

rez, jag vet att ni tycker om blommor.

Hon satte sig ned vid bordet och ordnade rosorna i en vas.

— Berätta oss nu om era jaktfärder, Riva-

rez, bad Galli.

— Ja, Galli frågade mig om mina

äventyr i Sydamerika, signora, och jag började berätta om hur jag fick min vänstra arm förstörd. Det var i Peru. Vi var ute på pumajakt och hade vadat över en flod, men när jag siktade på puman, ville inte skottet brinna av. Puman var inte sen att begagna sig av tillfället, och här ser ni resultatet.

Han fortsatte att berätta anekdot efter anekdot, än från kriget i Argentina, än om en expedition till Brasilien än om äventyr med infödingar och vilda djur. Galli lyssnade med samma förtjusning som ett barn när det får höra en saga, men Gemma tog upp sin virkning och satt med nedslagna ögon. Martini rörde sig oroligt av och an. Han tyckte att Riva-

rez berättade på ett alltför skrytsamt och självmedvetet sätt, och oaktat den beundran han måste hysa för mannens mod och ståndaktighet, så avskydde han honom likafullt.

— Det måste ha varit ett härligt liv! suckade Galli med barnslig avund. Jag förstår inte att ni någonsin lämnade Brasilien.

— Jag tror att jag trivdes bäst i Peru och Ecuador, gemmalde Getin-

gen. Klimatet är hett och man lever mycket primitivt, men naturen är mera storslagen än vad man kan föreställa sig.

Gemma lyfte ögonen från sin virkning och betraktade honom. Han rodnade mycket häftigt och tystnade tvärt.

— Plågorna kommer väl inte på nytt? frågade Galli ängsligt.

— Nej, det är ingenting att tala om. Går ni redan, Martini?

— Ja, raska på, Galli, annars kommer vi för sent.

Gemma följde de båda andra ut och återvände med ett ägg, uppvispat i mjölk.

— Var nu snäll och åt detta, sade hon med mild auktoritet.

En halvtimme förflöt, utan att något blev sagt. Sedan yttrade Getingen lägmält:

— Signora Bolla!

Hon såg upp.

— Ni trodde inte att jag talade sanning nyss, började han.

— Nej, jag hyste inte det minsta tvivel om att ni berättade.

— Ni har rätt. Jag ljög hela tiden.

(Forts.)